۵۰ کارشناسی که برآوردهای اشتباه کردند

۹۰ درصد پیش‌بینی‌های ۵۰ کارشناس اقتصادی منتقد دولت در حوزه‌های تورم، بیکاری، بازار ارز و متغیرهای پولی که در ابتدای سال ۱۴۰۲ منتشر شد، غلط از آب درآمد

گزارش

در ابتدای سال جاری برخی رسانه‌ها و مراکز پژوهشی و مشاور سرمایه‌گذاری پیش‌بینی‌هایی نسبت به متغیرهای کلان اقتصادی در پایان سال ۱۴۰۲ ارائه دادند و اوایل اردیبهشت ماه بود که نتایج نظرسنجی از ۵۰ اقتصاددان درباره شرایط پیش روی اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲ توسط یک رسانه منتقد دولت منتشر شد. در این نظرسنجی این رسانه تلاش کرد تا در بخش متغیرهای پولی، رشد اقتصادی، بازار کار و نرخ ارز پیش‌بینی اقتصاددانان و پژوهشگران و کارشناسان اقتصادی هم‌سو با جریان مکتب اقتصادی خود را ارائه دهد و چشم‌انداز سیاهی از اقتصاد ایران القا کند. با توجه به اینکه به آستانه پایان سال ۱۴۰۲ نزدیک می‌شویم، فرصت مناسبی است تا پیش‌بینی این افراد را مورد ارزیابی قرار دهیم و تحلیل‌های این ۵۰ کارشناس اقتصادی منتقد دولت را صحت‌سنجی کنیم.

رشد اقتصادی و تولید

در این بخش مجموعاً ۹۲ درصد افراد پیش‌بینی کرده بودند که در چند سناریو احتمالاً رشد اقتصادی امسال منفی خواهد بود یا رشد اقتصادی بین ۱ تا ۲/۵ درصد خواهد بود یا رشد اقتصادی صفر درصد را تجربه خواهیم کرد یا رشد اقتصادی بین ۲/۵ تا ۴ درصد محقق خواهد شد. با توجه به آمارهای ۹ ماهه سال جاری، رشد اقتصادی با نفت ۶/۷ درصد و بدون نفت ۴/۲ درصد بوده است. همین آمار نشان می‌دهد پیش‌بینی این جریان به چه اندازه از واقعیات اقتصاد ایران فاصله دارد و تحلیل‌های این گروه رسانه‌ای هیچ اعتباری ندارد.

بازار کار

در پیش‌بینی ۵۰ اقتصاددان که توسط فردای اقتصاد منتشر شده است، نزدیک به ۹۶ درصد جامعه آماری این رسانه معتقد بودند که نرخ بیکاری احیا نخواهد شد و احتمالاً وضعیت بازار کار در سال جاری بدتر خواهد شد در حالی که بر اساس آخرین آمارهای مرکز آمار نرخ بیکاری کل کشور در پاییز ۱۴۰۲ نسبت به پاییز ۱۴۰۱ کاهش یافت و به پایین‌ترین سطح خود از بهار ۸۴ تاکنون رسیده است. همزمان، نرخ مشارکت و نرخ اشتغال با افزایش مواجه شده است. ۴۶ درصد افراد در این نظرسنجی معتقد بودند که مشکلات اقتصادی و رکود اقتصادی در سال ۱۴۰۲ روند احیای اشتغال سه سال گذشته را متوقف می‌کند و در سال جدید اشتغالی ایجاد نمی‌شود. بنابراین در این بخش نیز پیش‌بینی این جریان محقق نشد. بیش از ۹۰ درصد از افراد اظهار نظر کننده معتقد بودند در سال جاری سطح اشتغال به بیش از ۲۴ میلیون نفر در سال جاری نخواهد رسید در حالی که در پاییز امسال با تحقق نرخ اشتغال ۹۲/۴ درصد و سطح اشتغال ۲۴ میلیون ۷۷۶ هزار نفر، بی‌اعتباری نظرات این جریان اقتصادی در حوزه بازار کار نیز اثبات شد.

نقدینگی و پایه پولی

دیدگاه ۵۰ اقتصاددان فعال در حوزه پژوهش‌های اقتصاد ایران درباره روند کل‌های پولی در ابتدای امسال نسبت به سال ۱۴۰۲ بدین ترتیب است که ۵۶ درصد آن‌ها پیش‌بینی کرده بودند که شرایط سال ۱۴۰۲ به لحاظ میزان کسری بودجه و ناترازی بانک‌ها ادامه‌دار و مشابه سال ۱۴۰۱ خواهد بود و در نتیجه رشد دو متغیر نقدینگی و پایه پولی در محدوده بین ۳۰ تا ۴۰ درصد خواهد بود.

۳۸ درصد معتقد بودند سیاست‌های بانک مرکزی تغییری نمی‌کند اما شدت کسری بودجه و ناترازی بانک‌ها بیشتر شده و ارقام رشد نقدینگی و پایه پولی را به محدوده ۴۰ تا ۵۰ درصد می‌رساند. ۶ درصد نیز پیش‌بینی کرده بودند که سیاست‌های بانک مرکزی به سمت خروج از رکود چرخش کرده، انبساطی‌تر می‌شود و در نتیجه رشد نقدینگی و پایه پولی به بالاتر از ۵۰ درصد میرسد.

براساس آخرین آمار متغیرهای پولی کشور، نرخ رشد نقدینگی از ۳۴/۱ درصد در پایان دی‌ماه ۱۴۰۱ به ۲۵/۲ درصد در پایان دی‌ماه ۱۴۰۲ کاهش یافته است. همچنین، نرخ رشد ۱۲ ماهه پایه پولی در پایان دی‌ماه ۱۴۰۲ با ۶.۵ واحد درصد تنزل نسبت به دوره مشابه سال قبل (۳۸.۲ درصد در دی‌ماه ۱۴۰۱) به ۳۱.۷ درصد کاهش یافت. با توجه به این آمار تحلیل اقتصاددان‌های همسو با فردای اقتصاد درباره روند کل‌های پولی نیز نادرست بوده و آنها به دلیل اینکه اظهارات‌شان با تحولات حقیقی اقتصاد ایران همخوانی ندارد، پیش‌بینی غلطی را در ابتدای امسال ارائه دادند.

تورم

۹۰ درصد از افرادی که فردای اقتصاد از آنها درباره روند تورم در سال ۱۴۰۲ نظرخواهی کرده بود، معتقد بودند که تورم در بازه ۴۵ تا ۵۵ یا فراتر از ۵۵ درصد خواهد شد در حالی که در بهمن ماه سال جاری تورم نقطه به نقطه به ۳۵.۸ درصد رسیده است که فاصله چشمگیری با رقم پیش‌بینی شده این جریان اقتصادی دارد. اعلام و پیش‌بینی تورم‌های بالا از سوی افرادی که اظهارات خود را بر پایه ادبیات اقتصادی می‌دانند و ادعا می‌کنند مبتنی بر تئوری‌ها و مدل‌های علمی پیش‌بینی می‌کنند، می‌تواند انتظارات تورمی جامعه را تهییج کند. اشتباه تحلیل حدود ۹۰ درصد از افراد شرکت‌کننده در این نظرسنجی به منظور پیش‌بینی نرخ تورم نیز در ادامه تحلیل‌های غلط این جریان در سایر حوزه‌ها مجدد بی‌پشتوانه بودن اظهارات این گروه را اثبات کرد.

> ۵۰ کارشناس اقتصادی منتقد دولت در ابتدای امسال پیش‌بینی‌های عجیبی از اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۲ مطرح کردند، از رکود شدید تا افزایش نرخ بیکاری و جهش رشد نقدینگی. اکنون در پایان سال مشخص است که همه آن پیش‌بینی‌ها اشتباه بوده است

نرخ ارز

در پیش‌بینی نرخ ارز، ۴۲ درصد افراد این نظرسنجی معتقد بودند به دلیل تداوم و تشدید تحریم‌ها، بدتر شدن شرایط بانک‌ها و تشدید کسری بودجه و چاپ پول باعث بازار ارز مشابه سال ۱۴۰۱ رشد خواهد کرد که با توجه به این دیدگاه، این افراد پیش‌بینی نرخ ارز ۱۰۰ هزار تومانی را در پایان سال ۱۴۰۲ داشتند که این پیش‌بینی محقق نشد. ۴۲ درصد افراد نیز شرایط اقتصادی و سیاست های پولی و ارزی دولت تفاوت چندانی با سال ۱۴۰۱ نکرده و به دلیل تنگنای ارزی و رشد پول و نقدینگی، دلار به رشد خود ادامه خواهد داد اما با سرعتی کمتر از سال که به نظر می‌رسد این افراد اعتقاد به دلار ۸۰ تا ۹۰ هزار تومانی داشتند که این پیش‌بینی نیز غلط از آب درآمد. به بیان دیگر بیش از ۸۰ درصد جامعه آماری فردای اقتصاد در حوزه ارزی نیز تحلیلی اشتباه نسبت به بازار ارز در سال ۱۴۰۲ ارائه دادند.

لزوم بازنگری در اعتبار علمی اقتصاددان‌نماها

ارائه پیش‌بینی‌های غلط و بدون پشتوانه علمی لزوم بازنگری در اعتبار علمی اقتصاددان‌نماهایی را تأکید می‌کند که بدون توجه تحولات حقیقی اقتصاد ایران، تنها با عینک سیاسی یا به دلیل منفعت شخصی یا گروهی تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌هایی را ارائه می‌دهند.

قاعده نظری هرگونه پیش‌بینی و برآورد آماری در اقتصاد، باید مبتنی بر مدل، فروض و ادبیات موضوع باشد در حالی این ۵۰ نفر که خود را اقتصاددان معرفی کرده‌اند، بدون پشتوانه علمی و بدون هیچ گونه استدلال و شواهد آماری تورم بیش از ۵۰ درصد، رشد نقدینگی ۴۰ درصدی، نرخ ارز ۱۰۰ هزار تومانی و تشدید بیکاری را پیش‌بینی کردند که هیچ یک از آنها محقق نشد و گویی این جریان اقتصادی بدیهیات علم اقتصاد را هم نمی‌داند.

عدم تحقق پیش‌بینی این ۵۰ اقتصاددان در حوزه‌های مختلف تورم، بیکاری، بازار ارز و متغیرهای پولی نشان داد اظهارات این جریان دقیق نیست و فاقد مبنای علمی است. ۹۰ درصد این ۵۰ اقتصاددان پیش‌بینی‌هایی با فاصله قابل توجه با واقعیات روز اقتصاد ایران در ابتدای امسال ارائه کردند که همین امر می‌تواند این آگاهی را برای عموم جامعه ایجاد کند که نسبت به نظرات غیرکارشناسی و غیرعلمی این جریان کمتر توجه کنند.

وزارت اقتصاد گزارش داد

کاهش ۷۰ درصدی نرخ تورم تولیدکننده در ۲ سال

وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کرد: اگر قرار است بدانیم دولت سیزدهم برای مهار تورم چه کرده؛ باید چند عامل را بررسی کنیم؛ اینکه شرایط چگونه بوده، چه مشکلاتی در مسیر مهار تورم وجود داشته و اکنون با گذشت بیش از ۲ سال از عمر دولت آیا به روند باثباتی در این زمینه رسیده‌ایم؟ به گزارش وزارت اقتصاد، عملکرد دولت در مهار تورم یکی از مهم‌ترین سنجه‌های رضایت عمومی است و طبیعی است اقتصادی که بیش از ۵ سال تورم متوسط ۴۰ درصد را گذرانده است، فشار غیر قابل انکاری را بر معیشت مردم تحمیل کرده است اما آیا دولت سیزدهم به این موضوع به عنوان یکی از مهم‌ترین اولویت‌های اقتصادی برای مردم و فعالان اقتصادی بی‌توجه بوده است؟ در این پرونده مروری بر اقدامات دولت در مواجهه با ابرچالش تورم در اقتصاد ایران می‌پردازیم.

همزمان با شروع به کار دولت سیزدهم، کشور علاوه بر نرخ تورم بالا با مسائل و مشکلاتی نظیر رشد منفی سرمایه‌گذاری، کاهش ذخایر کالاهای اساسی، کرونا و مسائل پیش روی آن، تأخیر در تأمین و تزریق واکسن، محدودیت تأمین مواد اولیه کارخانه‌ها و تعطیلی بسیاری از آنها و نگرانی درباره تأمین سوخت زمستان مواجه بود.

در سال ۱۴۰۱ نیز همزمان با اجرای تکلیف قانونی و اجرای طرح مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها در اواخر اردیبهشت ماه تحولات اقتصادی و اجتماعی جهانی و داخلی نظیر افزایش تورم جهانی ناشی از ورود به دوره پساکرونا و جنگ روسیه و اوکراین، افزایش قیمت جهانی کالاهای اساسی، اقلام خوراکی و نهاده‌های تولیدی و کشاورزی، جهش‌های نرخ ارز ناشی از عواملی مانند بروز اغتشاشات و ناآرامی‌های اجتماعی و تشدید تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های تجاری و بین‌المللی و عدم دسترسی به منابع ارزی موجود در خارج از کشور و اثرگذاری آنها بر وضعیت اقتصادی کشور شرایط سختی را برای کشور رقم زد. با این وجود مجموعه دولت سیزدهم از همان ابتدا اقدام به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای مهار تورم کرد. بدین ترتیب تدوین برنامه‌ها و محورهای راهبردی به تفکیک عوامل اثرگذار بر بروز تورم از ابتدای شروع به کار دولت سیزدهم اساس برنامه‌ریزی و اقدام قرار گرفته و همچنان تداوم دارد.

مسیر تورم از شهریور ۱۴۰۰ تاکنون چطور طی شد؟

مروری بر آخرین وضعیت نرخ تورم از ابتدای شهریور ماه سال ۱۴۰۰ تا پایان سال ۱۴۰۱ و نیز طی سال ۱۴۰۲ و برنامه‌های راهبردی و اقدامات صورت گرفته توسط دولت در سال ۱۴۰۲ برای مهار تورم، طبیعتاً قضاوت درستی از آینده اقتصادی در اختیار فعالان اقتصادی و مردم قرار می‌دهد؛ آن هم در فضایی که امید به آینده و بهبود فضای اقتصادی از جهات مختلف تحت محاصره القائات نادرست قرار گرفته است.

مروری بر آخرین وضعیت تورم بر اساس گزارشات مرکز آمار ایران و روند نرخ تورم از شهریور ماه سال ۱۴۰۰ تاکنون نشان می‌دهد تورم نقطه به نقطه که در شهریور ماه ۱۴۰۰ به ۴۳.۹ درصد رسیده بود در اسفند همان سال به ۳۴.۳ درصد کاهش یافت. با توجه به تحولات اقتصادی و سیاسی جهانی و داخلی در سال ۱۴۰۱، تورم نقطه به نقطه به ۵۴ درصد در اسفند ماه ۱۴۰۱ رسید، اما در سال جاری به ۳۸.۵ درصد در دی ماه ۱۴۰۲ کاهش یافت.

نرخ تورم ۱۲ ماهه از ۴۶.۳ درصد در شهریور ۱۴۰۰ با ۶.۱ واحد درصد کاهش به ۴۰.۲ درصد در اسفند همان سال رسید. در سال ۱۴۰۱ نرخ تورم با ثبات نسبی نسبت به سال ۱۴۰۰ در ۴۵.۸ درصد کنترل شد و با شیب ملایمی در دی ماه ۱۴۰۲ به ۴۳.۶ درصد کاهش یافته است.

همچنین با استناد به تورم تولید کننده (PPI) بر اساس گزارش بانک مرکزی؛ تورم نقطه به نقطه که در اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ به ۱۰۳.۱ درصد رسیده بود که طی سه دهه اخیر بی‌سابقه بوده است در اسفندماه همان سال به ۳۳.۱ درصد کاهش یافت.

به رغم افزایش نرخ حداقل دستمزد، حذف ارز ترجیحی، افزایش قیمت‌های جهانی کالاهای وارداتی و افزایش نرخ ارز تورم نقطه به نقطه تولید کننده به ۴۲.۴ درصد در اسفند ماه ۱۴۰۱ و به ۳۱.۲ درصد در دی ماه ۱۴۰۲ رسید.

نرخ تورم ۱۲ ماهه تولید کننده از ۸۲.۶ درصد در شهریور ماه ۱۴۰۰ به ۶۰.۹ درصد در اسفندماه ۱۴۰۰ و به ۳۶.۹ درصد در اسفندماه ۱۴۰۱ کاهش یافته و همچنان طی یک روند نزولی به ۳۴.۹ درصد در دی ماه سال ۱۴۰۲ رسیده است.

بنابراین شواهد آماری حاکی از آن است که با وجود مسائل و مشکلاتی که به آنها اشاره شد؛ دولت توانسته در مهار تورم موفق عمل کند و روند تغییرات آن در سال ۱۴۰۲ بویژه نسبت به سال قبل از روند باثباتی برخوردار بوده است.

حفاظت از اقلام مصرفی و هزینه درمان در برابر تورم

با این حال مجموعه اقتصادی دولت طی این مدت همواره تلاش کرده است با ارائه کمک‌های نقدی و غیر نقدی در حوزه کالاهای اساسی (کالابرگ)، افزایش پوشش‌های بیمه‌ای در حوزه دارو و درمان و سلامت سهم هزینه‌ای اقلام ضروری در سبد مصرفی خانوار و پرداخت از جیب مردم در حوزه درمان حداقل از تحولات تورمی مصون شود.

اقداماتی نظیر بیمه ۱۲ میلیون نفر از افراد فاقد بیمه سلامت از پنج دهک ابتدایی، رایگان شدن همه خدمات بستری و سرپایی سه دهک اول، تقبل تمام هزینه‌های درمان نابارروری برای اولین بار در جهان در حوزه سلامت و افزایش یارانه دهک‌های ۱ تا ۷ و پرداخت تا ۵۲۰ هزار تومان برای هر نفر به ازای خرید ۱۶ قلم کالا، اجرای طرح امنیت غذایی برای کودکان زیر ۵ سال (یک میلیون تومان اعتبار کالابرگ به ازای هر کودک در دهک ۱ تا ۵ و ۶۰۰ هزار تومان برای دهک‌های ۶ و ۱۷ در حوزه طرح کالا برگ) از جمله اقدامات انجام شده در این زمینه بوده است.

اخبار

رئیس سازمان برنامه و بودجه:

تورم سال آینده مبنای افزایش دستمزد است

رئیس سازمان برنامه و بودجه گفت: آنچه مبنای پیشنهاد و تصمیم دولت برای افزایش حقوق و دستمزد است، تورم انتظاری سال آینده خواهد بود.

داوود منظور اظهار کرد: امیدواریم در مذاکرات میان تشکل‌های کارگری و دولت به یک نرخ معقول افزایش دستمزد برسیم تا موضوع تورم انتظاری از کنترل خارج نشود.

وی افزود: اگر بخواهیم رشد حقوق و دستمزد را نسبت به سایر اقشار متفاوت افزایش دهیم، این مطابق عدالت برای همه اقشار نخواهد بود.

با افزایش دو برابری ارز مسافرتی

التهاب بازار ارز بزودی فروکش می‌کند

یک کارشناس ارزی گفت: با افزایش تأمین ارز مسافرتی بانک مرکزی از ۵۰۰ به ۱۰۰۰ یورو التهاب بازار ارز فروکش می‌کند. به گزارش خبرگزاری صداوسیما، مسعود توکلی گفت: به طور معمول در پایان هر سال تقاضای ارز در کف بازار به وجود می‌آید که این تقاضا ناشی از افزایش سفرهای نوروزی است، به عنوان نمونه افرادی که بستگانی در خارج از کشور دارند و برای دید و بازدید به خارج از کشور مسافرت می‌کنند یا افرادی که برای تفریح به خارج از کشور سفر می‌کنند. این مسافران تقاضای محسوسی را در کف بازار ایجاد می‌کنند که موجب افزایش تقاضا در بازار غیررسمی ارز و به خصوص در بازار اسکناس می‌شود.

توکلی بیان داشت: دو برابر کردن ارز مسافرتی یک اطمینان خاطر را هم به مسافران و هم به بازار داد که بانک مرکزی در راستای تأمین حداکثری ارز متقاضیان واقعی همچنان بر سر تعهد خود پا برجاست و در این بازه زمانی که تقاضا برای ارز مسافرتی افزایش می‌یابد، به طور کامل پاسخگوست. این کارشناس ارزی اظهار کرد: گزارش‌هایی به بانک مرکزی رسیده بود که برای مسافرت‌های هوایی به کشورهایی که کمی دورتر هستند، مبلغ ۵۰۰ یورو کفاف هزینه مسافران را نمی‌دهد و بقیه تقاضا به بازار غیررسمی منتقل می‌شود. در همین راستا سیاستگذار این تصمیم را گرفت تا در بازه کوتاه‌مدت و موقتی تأمین ارز را افزایش دهد. در نتیجه با تأمین نیازهای واقعی، دیگر هیچ مسافری به بازار غیررسمی مراجعه نخواهد کرد. وی اضافه کرد: افزایش تأمین ارز مسافرتی از ۵۰۰ به ۱۰۰۰ یورو به این معنی است که منابع بانک مرکزی پر است و مشکلی در تأمین نیازهای مردم وجود ندارد. توکلی تصریح کرد: اگر مضیقه‌ای در بازار ارز وجود داشته باشد، تقاضای ارز مسافرتی موجب می‌شود تا فشارهایی به بانک مرکزی وارد شود و منابع آن را تهدید کند، اما منابع این بانک به‌قدری زیاد است که افزایش تقاضای ارز مسافرتی، هیچ خللی در بازار ایجاد و منابع ارزی را با کمبود مواجه نمی‌کند. این کارشناس بازار ارز بیان داشت: صادرات کشور افزایش یافته و خزانه ارزی بانک مرکزی تقویت شده است و این موضوع دست سیاستگذار را باز گذاشته تا در بازه‌های زمانی که تقاضا در بازار ارز زیاد می‌شود، بتواند مدیریت بازار ارز را انجام دهد. توکلی در پایان تأکید کرد: با توجه به اینکه منابع بانک مرکزی مناسب است و افزایش تقاضایی که در کف بازار به وجود می‌آید، از بین می‌رود، این اقدام عامل مؤثری در مدیریت بازار ارز محسوب می‌شود.